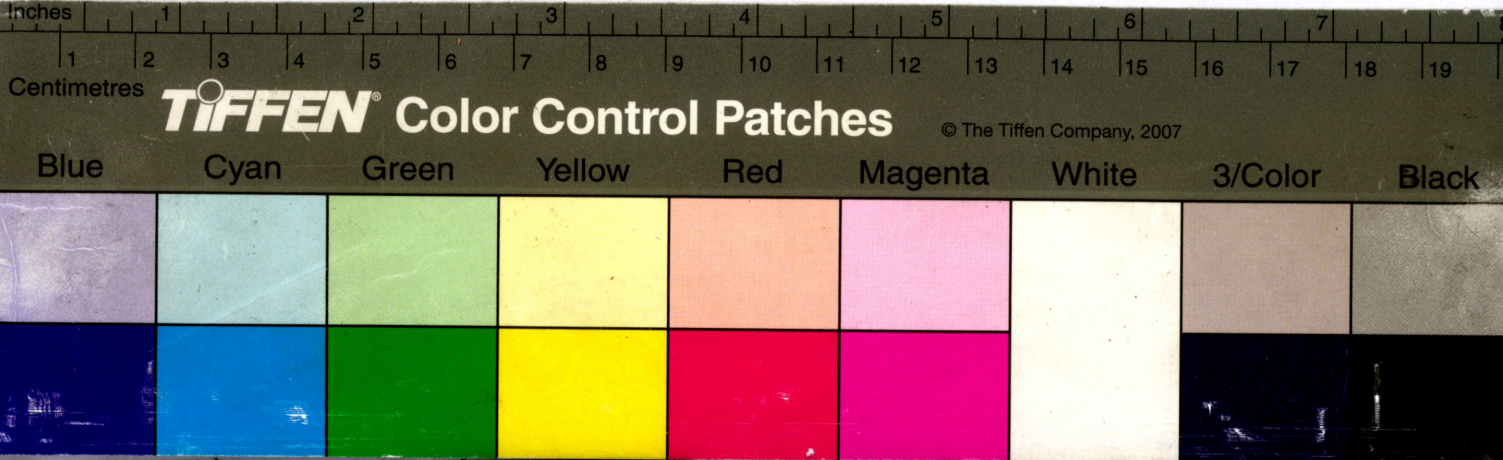

Nellus litteratorum Hanga-
ria huzum meminit Lau-
retis typographiam et huius
et eoque liber hic velut uni-
cum specimen typographicum
Laurentense editum est va-
ritatq.

R Ó V I D

és

SOMMA-SZERENT-VALO BIZO-
NYITASA

A'

Lutherista és Calvinista

PURGATORIUMANAK.

Szedegéttetet és irattatot

A IESUS TARSASAGA-
BOL-VALO

Lelki Tanito

STANKOVICS IANOS.
által.

Nyomtattatot Lawretumban,

David Krausz Könyunyom-tató által 1670.
Eszterdében.

R Ó V I D

és

SOMMA-SZERENT-VALO BIZO-
NYITASA

A'

Lutherista és Calvinista

PURGATORIUMANAK.

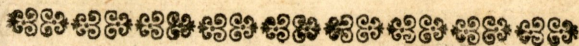
Szedegettetet és irattatot

A IESUS TARSASAGA-
BOL-VALO

Lelki Tanito

STANKOVICS IANOS.

által.

Nyomtattatot Lauretumban,

David Krausz Könyunyom-tató által 1670.
Eszteröben.

D I V O
M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Az Eretnékek midőn kin vannak, felette igen hasz-
nálnak, nem hogy igazán tanítanak a mitt nem tud-
nak: hanem az Igazságoknak ki nyiltoztatására fel-
geresztőn a Catholicusokat. S. Augustinus Lib. de ve-
ra Religione, Cap. 8.

Elhűnk az Eretnékek iraszaib, nem hogy javalla-
mók az eü tövelésöket: hanem hogy valán a Catho-
licusok tudományát az o' inoselkedések ellen jobban vi-
gyazzunk, és okosabbak legyünk, ha szintén visz-
sza nem hozhattuk-is őket az üdvösségre. Idem
ibidem.

A'
TEKENTETES,
NAGYSAGOS,
és
MELTOSAGOS GROFF
URNAK
NADASDI FERENCZ-
NEK,

MAGYAR ORSZAG

Fő Birájának: Fogaras Földe, &c. örökös urá-
nak: Vas-Vár-Megye Fő Ispánnának: Felső-
ges Császár és Király Urunk Tanácsának. a' Ro-
mai Imperium Szentelt Vitézének: Nempti, és
Alsó Lindva Vég-Hazak örökös Kapitán-
nyának:

Nékem Kegyelmes

PATRONUS URAMNAK.

Alázatos szolgálattyt, és Isteni imádságát
ajánlja.

Nagyságod méltóságos neve-
mint egy tündöklő Nap sugari-
alat, akaram é kis munkácska-
mot mások tanítására ki terjesz-
tenem; hogy mint a' nap-tény
mindeneket ékesít és világosít:
úgy irascskám-is Nagyságoddal legyő bőségsé b.

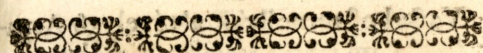

és olvasóimnak üdvösségére hasznosb. Tudván azt, hogy mint a' Napnak sugari, nem csak a' föld színét teszik virágzóvá és gyümölcsözővé, hanem a' hegyek gyomrában-is csudálatos mesterséggel aranyat nemzenek; úgy Nagyságod Istenes buzgósága, a' tudatlanságnak sötétségében kivannya az Isteni malasztnak, az igaz keresztyéni Hitnek, aranyból és ezüstről drágább gyümölcsöt és tudományt nemzeni, és nevelni. Mivel ez az igaz Hit, az a' bölcsesség, mely drágább minden dologknál, és semmi kíváncsi dolog ahoz nem hasonlítatik. Proverb. 8. v. 11. Es v. 19. Iobb az én gyümölcsöm az aranyból, és a' drága-kőnél, és az én termésem a' választott ezüstről. Vegye azért Nagyságod e' munkámat oly kegyességgel, hogy a' mint én tellyes szível kívánom a' menyei tudománynak, és az igaz Hitnek kincseivel minnyájok szívét meg-gazdagítani: úgy Nagyságodnak-is ezen munkám bév-kező segítőjének mind itt, s' mind az örökké-valóságban legyen érdemes koronájára.

Iesus Társaságától való

STANKOVICS JANOS.

1.

A' KEGYES OLVA- SONAK A' SZENT LELEK MALASZTYAT.

1.

Rám az el-múlt időkből, a' Lutheristák és Calvinisták Purgatoriumjáról, e' kis könyvecskét; onnét indítván fő-képpen mivelhogy negyven-öt éftendőttől-fogva, élő nyelvenvaló tanításom-után, alkalmatlanná tettek immár a' mellyem fuladási, és emlékezőfem fogyatkozási tovább-való predikallásra. Azért, arra fordítam minden gondolatimat, hogy, hanem különben, de csak írással, valami hasznocskát szerezhetnék a' hivek szíveiben; és csak így-is el-kerülhetném minden gonofzságnak kút-fejét és eredetét, a' hívollkodást.

2. Ne csudáld pedig, Keresztyén Olvasó, hogy inkább a' Purgatorium-rol, és nem Meny-orzágról lén e' jelen-való írássom. Két okát adom e' cselekedetemnek. Elsőt; mert mivelhogy tűzzel

A3

Vassal

Vassal ostromolják a tévelygő Atyafiak, a' mi *Purgatorium*-unkat: alattomban nem vészik eszükbe magokat, hogy kéntelenül-is meg kel engedniék, hogy é-nékiek-is vagy on *Purgatorium*-jok. *Másodikat*; mert bátrabban szólhatunk bizonyos, hogy sem bizonyos dologról. A' *Calvinus* írásiban bizonyos jeleket találunk, melyekből csalatkozhatatlan következtetést világra hozhatyuk az ő *Purgatorium*-jokat; de semmi bizonyost nem mondhatunk az ő Menyországokról, a' mint meg-mutatom ez írásomnak folyásában.

3. Hogy pedig jobb módgyával eligazodhassunk ennek hasznos olvasásában, arról tudósítlak leg-*Elsőben*-is, Kegyes Olvasó, hogy ha údvössleges Intés nem fog raitad, lelked údvösségére kényszerítelek, hogy félre tévén minden vakmerőséget, és meg-rögzöt hamis vélekedést, ne szánd lelkedért, csendőzel-mével, és Isteni félelemmel el-olvasni mind végig e rövid írsocskámat; hogy így, meg-értvén először Vallásodnak fundamentomát, s' azokat az-után egybe-vetvén a' mi tudományunkkal, igaz lelki-isméreted-szerént tudgy józan ítéletet tenni felele, melyhez kellenera-

gafz-

gafzkodnod inkább, és mellyet meg-vetned, s' utálnod. *Másodszor*; rövideden arról-is íntlek, hogy valamit e' könyvecskében hozok-elő, azt nem a' magam feje gondolattyaiból koholtam: hanem azoknak könyveiből fzelegettem-ki, kik az újonnan támadot Vallásoknak fő Vezéri és első kezdői voltak.

4. Tudom, hogy sokaknak hihetetleneknek fognak láttatni a' benne foglalt dolgok, úgy-mint, mellyeket soha se a' *Luterista*, se a' *Calvinista* Tanítók prédikációiban nem hallottak. De ne csudálkozzék senki is rajta; mert ugyan-is, természet-szerént senki a' maga rút-ságát nem fitogattya, hanem inkább el-halallya, és be-fedezi: miképpen-hogy a' mérget sem epébé sem zafz-pában, hanem édes mézben szoktak adni. De azt minden kétség-nélkül el-hidgyed, hogy a' mint *Epiphanius* írja; az Új Tanítók írásiban oly ifzonyú tudományok vannak, hogy mikor valami okos ember azokat olvasa, nem csak el-álmélkodik, de ugyan nem-is hiheti, hogy effele dolgok eszékben juthassanak, még a' fene-vad-közöt nevelt embereknek-is.

5. Miképpen ezért a' se pió marását, orvósoltatni láttjuk azon scorpió-
túl

Harefi
27.

4.

Tob. II. túl vett orvossággal; és mint a' vén To-
 v. 15. *biás*, a' hal epéjével nyerte-meg szemei
 világát: úgy aránzom, hogy ezeket a'
 meg-vakult Uj Tanítókat-is, semmi
 egyéb-féle orvossággal nem segíthetni
 könnyebben, mint a' magok írásból
 vett tudomány-által, hogy így meg-
 győzötven, helyt adgyanak az igaz-
 ságnak.

Légy egétségben, és e' kisdéd mun-
 kámmal ély lelki hasznodra.

LU-

A LUTHERISTAK ES CALVINISTAK PUR- GATORIUMAROL. ELOL-JARO BESZED.

I.

atyrus, az-az, egy Vad-
 ember-felől, néminémű
 fő tudós ember írásában
 olvastam, hogy hajdan
 egy szegény ember a' va-
 don erdőben ide s' tova
 bujdosván, reá-akadot volna, és szállást
 kérven tőle, jó kedvel bé-fogadta kun-
 nyójába. Látván pedig a' gazda, hogy
 a' vendége döcögve erősen fűjné a'
 markát, meleg lehellésével élesztvén
 meg-hidegült kezeit, kérdé tőle; Mi
 végre cselekedné azt? kinek felelvén a'
 szegény ember: Fázom úgy mond, és
 melegítem kezeimet szájam lehelleti-
 nek párájával. Mely feleletet hallván a'
 gazda, azt alitotta hogy a' meg-fázot
 embernek semmivel inkább nem találná
 kedvét, mint jó meleg étellel; azokért,
 egy kevés vártatva, meleg kásátvit elei-
 be, azzal kínálván vendégét. Mivel
 pedig azt-is fűjni kezdé, ismét kérdé
 tőle. Miért mivelné azt? kire az úton-

B

jaró

járó midőn azt feleltévólna hogy igen
hév, és azért hívesítené lehelletivel,
meg-háborodék rajta a' gazda, és búl-
csút ada vendégének, mondván. Nem
lakható oly emberrel, a' ki mind mele-
get, mind hideget fiúj azon egy szájból.

2. Légyen ez bár fabula és Meffe, de
igazságot ad előnkbe; tudni-illik, hogy
nem méltó hitelre, a' ki nem jár egy
nyomon, hanem hol igazat, hol hamis-
fat mond, és egyik mondasát, a' má-
sikkal arczúl clápjá: mivelhogy Isten-
nél nincsen Ugy, és nem Ugy; a' mint

(a) 1. Cor. fzol Sz. Pál Apostol. (a)

1. 18.

3. Nagy dolog ha ez a' Mese nem ille-
ti-e' mostani Partos atyafiakat, kik a'
Hitnek igazatiról gyakorta két-kép-
pen szólnak, és azon dolgot hol állat-
tyák, hol tagadgyák, hol javallyák, hol
kárhoztattyák: melly annyit téfzen,
mint-ha azon szájból meleget és hide-
get sújnnak egyfzers' mind.

4. Efféle habozásban és álhatatlan-
ságban, c'uda mely tudósok vóltanak a'
mostani tévelygéseknek első kezdői és
fondáloi, Luther Márton és Calvinus János,
kiknek ellenkező mondaokról egész-
könyveket szedegethetnénk az ő ír-
ásokból. De most nincs szándékom, hogy

ez

ez írásomban foglallyam mind azokat;
hanem, a' kinek kedve tarttya azok-
nak olvasására, meg-talállyva rend-fze-
rűnt PAZMANY PETERNEK
Igazságra Vezérő KALAUZA-
BAN, holot (hogy egyéb fő tudós em-
berekről ne szollyak) egy nevezetes *Lo-
dicens Coccinus* embernek írását említvén,
szám-fzerűnt nyolczvan derék dolgot
számlál, mellyet néha vallot, néha ta-
gadot Luther, írásiban: *Fewerdentius* pe-
dig magával ellenkező 1400. tévelygesít
emliti *Calvinus*nak.

5. De, a' mint előbb mondtam, azokat
nem vizsgálván, csak egy Példát hozok-
elő, mellyel leg-inkább gyaláznak és
karhoztatnak bennünket az Ujító atya-
fiak; úgy-mint a' *Purgatorium*-ot, mely-
nek csak neve sem szenvedhetik, kü-
lömböző vellekedésben lévén felőle, és
néha azt tagadván, néha helyén hagy-
ván.

6. Luther Márton így ír felőle: (b) *En*, (b) *Disp.*
úgy-mond, erősen hiszem, sőt merem *Lypica*
mondani, tudom-is a' *Purgatorium*-ot lenni, *Cap. de*
s' könnyen el-bitetem magammal, hogy a' *Purgato-*
Sz. Írásban-is Vagyon róla emlékezni. Me- *rio.*
gént azont erősítvén: *Nincs* (mond)
Semmi Kételkedés benne, hogy feletlebb-is

B 2

hasznát

*használljon, és ki-szabadítsa a Lelkeket; mi-
kor a' Papok a' községgel imádkoznak, bűntöl-
nek áldozatokat tévesznek, másjót cselekedésnek
a' Lelkekért, Es másut: (c) En nálam, úgy-
mond, selette bizonyos dolog, hogy Purgato-
rium legyen, mivel ez az ezstendővel ez-előt.
Sz. Agoston az Annyáért imádkozot, Sz.
Ambrus írása szerént. Es orcázza érette
ze Eretnek Pikharduist, hogy alig ötven
ezstendővel az-előt születtetvén, merné
ennyi fok száz ezstendőtül-fogva virág-
zó tudományt hamisnak tartani. De
megent vísza rántya a' lo száját, és ta-
gadgya.*

7. Hasonló-képpen, az ő követői-is
egy helyen azt tanították, (d) hogy a'
halottakért-való könyörgést ők nem
tiltják, + sem az Aërius Eretneknek
pártját nem fogják, ki a' halottakért-
való imádkozást haszontalannak hir-
dette; mivelhogy az Sz. Atyák-is, a'
halottakért-való áldozatokról és kö-
nyörgésekről emlékeztek. Maga egy ke-
veffé a' lab, a' Purgatoriumot merő bálvá-
nyozásnak, és ördögi mesterséges ál-
orczanak-nevezik.

8. Nem külömben másut-is szólván
a' Purgatorium-felől, meg-vallják, a' ré-
gieknek lelkekért-való Misékkel, Vigi-
liakkal

liakkal, hetedik és harmiczadik napnak
emlekezetivel, ezstendónként-velo ilk-
seket; és végtére, közönséges hittel, és
mind az egész lelek napjával-való em-
lekezetit. De utóllýára, minden Pom-
pájával, Isteni szolgálattýával és Czere-
moniaival, csupan ördögi i ezgetésnek
mongyák a' Purgatoriumot. Okúlvetvén,
Előben; hogy annak nevét, sohált fel nem
talállyák az Isten könyvében. De ha
jól fel-nyittyák a' szemeket, azt a' dol-
got, melyet a' Purgatorium neve jegyez,
nyilván és világosan meg-tapasztalják.
Mert a' Purgatoriumon, a' Catholicusok azt
a' helyet értik; melyben, mint valami
tömlőczben tartatnak azoknak a' hí-
veknek lelek, kik még üdö-szerént-va-
ló büntetésre kötelesek, vagy valami
bocsánandó bűnben múltanak-ki e' vi-
lágból: és ot mind addig gyötrődnek,
míg nem tellyefséggel meg-tisztulván,
az örök boldogságba vitetnek.

9. Hogy pedig legyen olyan hely,
Napfényre úgy hoznám, hogy okulárra
sem volna szükségek a' Luterista és Calvi-
nista Uraiméknak annak meg-látására:
de mivel arról az ágazatról sok fő tudós
emberek okosán és fontosán írtanak,
én-nékem e' jelen-való írásocskámban

nem az a' fel-tet czélyom, hogy annak valóságát állassam derekason; hanem, csak az a' szándékom, hogy mivel az Ellenkezők kígyot békát okádnak a' mi *Purgatorium*-unk-ellen, (ők is a' régi példá s'zerént) a' mit nem akarnának-is halljak tőlünk a' magok *Purgatoriumja*-felől.

10. MASODSZOR; azt forgatják ellenünk hivalt-képpen, hogy a' Sz. Irás csak két helyről emlékezik, melyekben a' Lelkek, testekből- való kiszabadulások-után jutnak, úgy-mint, Pokolról, és Meny-ország-ról: Ezek *mennek az örök büntetésre, az igazak pedig az örök életre.* (e) Mely mondasból azt hozták-ki, hogy a' két helyen-kívül nem adatik harmadik, melyben fogattassanak a' Lelkek, testektől- való el-válások-után.

(e) Matth.
25. v. 46

11. Ez-ellen azt taníttya a' Romai Gyülekezet: hogy a' bűn-után két helyet rendelt volt Iste, a' Poklot és Meny-országot; és az utolsó ítélet nap-után több helyeket sem ísmér ennél a' kettőnél: de addig (mint az Testamentomban-is) többeket vall ezeken-kívül, melyekre vitetnek a' Lelkek testekből- való ki-menés-k-után: Egyik,

a' Kereszttség-nélkül ki-múlt kifizetők tömlőcze, kiknek az Eredendő bűnöket el nem mosta a' Kereszttségnek üdvösséges vize: Másik, *Purgatoriumnak*, az-az, Tisztító helynek neveztetik: mivel abban, mint valami tégelben tisztíttatnak és simíttatnak a' Lelkek, mind addig, valamig a' tűz-által (e) megéget- (e) 1. Cor. 3. v. 15. tetvén, a' vétkek szalakja, mindenesztül tisztákká, fejéreké, és az Isten jelenlétére méltokká lévén, vitetnek az örök boldogságba. Harmadik, azokért az igazakért rendeltetett volt Kristus Urunk szenvedése-ig, kik minden bűntől, és annak maradékitól üressék lévén, a' Kristus halála-által onnét- való szabadulásokat várták, Sz. Pálnak imilyen mondasá-szerént: (f) *Mind ezek a' hitnek bizottság-tételével meg-probáltatván, el nem vetették az ígéretet, az Isten mű-cretitőlnek valami jobbat rendelvén, hogy nálunk-nélkül ne jutnának a' tökéletességre.* Es v. 13. *A hitben holtak-meg mind ezek, az ígéreteket el nem véve, hanem távol nézve azokat, és köszöntvén, és meg-valóán, hogy szarándok és jövő ények a' földön.*

(f) Heb.
11. v. 39.
40.

12. Ezt a' helyt, az Irás néha Pokolnak, Gen. 37. v. 35. néha Tömlőcznek, 1. Pet.

1. Pet. 3. v. 19. néha viz-nélkül való
barlangnak, Zach. 9. v. 11. Sz. Pál pe-
dig, néha Föld gyomrának, Eph. 4. v. 9.
néha mélyfészes helynek, Rom. 10. v. 7.
Iesus Sirák Fia, a' föld alsó részeinek, c.
24. v. 45. Végezetre Sz. Lukács c. 16. v.
22. Abrahám kebelének nevezi: nem
azért, tudniillik, mint-ha csak az ő lel-
ke vitetett volna oda; hanem, a' mint
(g) Lib. de Sz. Agoston írja; (g) hogy ő a' sok nem-
Anima, & zetek Arttyává löt, kiknek a' Hitinek
tjus Orig. követéfére előtetetett; miképpen-hogy
c. 15. az Abrahám Istenének- is neveztetni
Gen. 26. akart, maga egyéb számtalanoknak-is
v. 19. Istene volt: *Abrahám kebele* (ugymond)
C. 28. v. nyugodalomnak Széke, melybe költök-után bé-
19. fogadtatnak *vale* az. Abrahám hitinek és ke-
Exa. 4. v. gyességének követői: és Krisztus-előt, az Atyák
5. gyességének követői: és Krisztus-után, Menyországnak
Deut. 1. Limbusának; Krisztus-után, Menyországnak
v. 8. mely a' boldogok Paradisoma, nevezetik.
Matth. Mivel már Abrahám, Krisztussal ki (h)
32. v. 32. fogva vitte magával a' fogásokot, menybe
Mar. 12. v. menvén, ott-is Pater credentium, és
26. és e- a' kik az igaz Hitben idvözültek, Abra-
gyeb sok hám kebelében, az-az, a' Hívek Attya
helyeken. társaságába mondattatnak menni.
(h) Eph. 4. 8.

13. Mely helyen pedig, és e' Világ-
nak mellyik bizonyos részében lényen a'
Limbus, vagy az Abrahám kebele, az

Irás

Irás világoson s' nevezet-szerént nem
jelenti: hanem, hogy különb hely a'
Pokoltól, azt tarttya, Iazon Sz. Ago-
ston okát adván: Mert a' Pokol neve
közönségesen gonosz réizre, fádalmak
s' kínok helyéért vétetik az Irásban; az
Abrahám kebele pedig; nyugodalom,
vigasztalás, és egy néminémű boldog-
ság helyének mondatik lenni: mivel a'
tellyes boldogságot bizonyoson váró s'
el sem vesztethető lelkeknek helye völt.
II. Meg-bizonyodik a' Sz. Lukács írás-
ból is, hogy különb a' Pokol, az Abra-
hám kebelénél. Mert mind a' kettőről
emlekezvén, azt írja felölök: (i) *Lön pe-*
dig, hogy meg-halna a' küldüs; és vitetnek az
Angyaloktól az Abrahám kebelbe. Meg-hala
pedig a' gazdag-is, és pokolban temetteték:
Es kévesé alibb utinná-veti: (k) *Mind*
lélek-sülöt, közzöttünk és közzöttetek nagy köz-
erősítetett-m g: hogy azok, a' kik innét ál-
tal akarnak menni hozzátok, ne meheffenek;
sonnét ide által ne jöbessenek. Nem mond-
gya, a' kik innét le akarnak menni hoz-
zatok, vagy fel akarnak ide jöni: ha-
nem, által; mely ele, hogy akkor még
tulajdon-képpen nem menyország ér-
tetet rajta. Negyedik és utolsó, rendel-
tetet azok-rt az igezakört, (l) kik a'

(i) Luc.
16. v. 23.

(k) v. 26.

(l) 1. Tim.
5. v. 10.

Kristus hiti-, és jó cselekedetek által bizonyossá tévén az ő kivatallýokat, az örök boldogságban Vitetnek.

14. Nyilván-való dolog azért, hogy ha szintén bizonsági nem volnának-is Sz. Írásból a *Purgatorium*-állatásának, de csak a' következő okoskodásból elégségesen meg-bizonyodnék. Mert holot a' bűn bocsátás-után, fenn-maradgyakrabban bizonyos ideig-való büntetések köteleisége, hogy így a' bűnös ember valami-képpen eleget tégyen Istennek azért az adósságért, mellyel tartozot a' bűn-téte-ért: azt kérdeim itten az újítóktól; Ha valaki ki-műlik a' világból a' bűn bocsátás-után, kiért még eleget nem tett, hová mégyn annaka lelke, mihent el-válik a' testtől? Mert, hogy a' kárhozottak helyére mennyen, nem illik az Isten irgalmához, o'ly bűnért oda vetni valakit, mely immár meg-bocsáttatot néki. Az sem illendő, hogy menyországba mennyen, mire még eleget nem tett bűneért, nem is szenvedet eléendő-képpen érettek. Mert, mi-képpen hogy semmi gonoszságot büntetetlenül nem hagy Isten; így semmi jót-is nem hagy jutalmazás nélkül, nem igaz volna, ha valaki bűn bocsátás

csátás-után, kiért meg nem büntettet ez életben, hólta-után igyenessen be-menne az örök dicsőségbe. Ha azért, se pokolba, se menyországba nem megyen, harmadik helynek kell lenni, a' hol eleget tégyen fenn-maradt adósságért. Es azt mi *Purgatorium*-nak nevez-zük.

15. HARMADSZOR, azt rebeszgetik, hogy ez a' mi tudományunk, Hitünknek derék ágazattya-ellen vagon; holot csak egyedül a' Kristus; és nem emberi munka segítheti a' Lelket, am a' mondás-szerént: (m) *Senki Lé-* (m) *Pfal.*
lek áltíságát Istennek nem adbat. 48. v. 3.

Felelet 1. Igaz, hogy ezek Sz. Lélek szavai, de helyen maradnak, haszintén némely igazak lelkei ideig *Purgatorium*-ba vitetnek-is, és az ői e jökben menyországba mennek 11. Az-is igaz, hogy az utolsó ítélet-után, csak két hely marad fenn, mellyekbe vitetnek a' Lelkek: de hogy addig több hely nem adatnak, az Isten könyvébe nem talállyuk-fel sohult-is; hanem, a' magók sejtül gondolt Consequentiakkal, és következősekkal azt ki-átullyak a' hamis Prédikátorok. 111. A' bűnőktől sem váltattya-fel senki-is a' Lelket; mert az

Egy közbenjáró adta egyedül magát mindene-
 (n) 1. Tim. 2. v. 6. kertváltásául (n) Es azért ingyen adatik
 a' bűn bocsánat; a' mint közönségesen
 tanítták, ezt a' Theologusok, Sz. Ta-
 mással (o) De az Isten oltóinak, és bűn-
 tetésinek le-szállításaért, naponként
 imádkozhatunk, hasznoson-is imádko-
 zunk, alamisnalkodunk, szenvedünk-
 is, Dan. 4. 24. Tob. 4. 11. Ezech. 3. 33.
 c. 29. 15. Prov. 15. 27.

16. De halljuk erről a' *Calvinus* val-
 lástát-is kinek a' *Purgatorium*-felől-való
 169 (m) ellenkező vélekedése miben állyon,
 2. v. 24. meg-tetfzik abból, midőn azt felfegeti,
 (a) Instit. hogy Urunk születése-után (a) öt-száz
 1. c. 11. n. esztendeig, az igaz Apostoli tudomány
 13. & lib. tisztán maradot a' keresztyénfében: és
 4. c. 21. n. melléje veti, (b) hogy 1500. esztendő-
 3. (b) Instit. 1. előtt, közönségesen be-vet szokás volt a'
 3. c. 5. n. halottakért-való könyörgés. Mely két
 10. mondasból következik, hogy *Calvinus*
 a' *Purgatoriumot* helyén hadgya. Mert,
 ha Sz. Agoston idejé-ig igaz tudomány
 virágzott az Ecclesiában, és ő vallotta a'
Purgatoriumot, az Anyaért-is imádko-
 zot, abból jó következéssel jő-ki, hogy
 Sz. Agoston igaz tanúja (c) volt a' 15
 Apostoli tudománynak: ki mivelhogy
 a' halottakért-való könyörgést vallot-
 ta,

ta, következé-képpen a' *Purgatoriumot*- c. 3. n.
 is hitte; mert ha *Purgatorium* nincsen, 10.
 vallyon miért kellene a' halottakért
 imádkozni?

17. De más-felől fordulyán, arczúl
 csapja mondását, midőn azt taníttya;
 (d) hogy a' *Purgatorium*, Sátánnak ve- d. Lib. 3.
 szedelmes költése, mely ki-űressíti a' c. 5. n. 6.
 Krisztus kereszttét, az Isten irgalmasá-
 gangyalázatot téssen, és a' Krisztus-el-
 len rettenetes káromkodás. Ladd-e'
 mint-férnek ezek egybe! mint Vgy, s'
 Nem, mint a' hev és hideg, mint a' fehér
 s' fekete.

18. Ióllehet pedig az ördög több kato-
 nai-is, egy- arant torkok szakadtában
 ugatnak a' *Purgatorium*-, és a' halotta-
 kért-való könyörgés-ellen: mindaz-ál-
 tal, a' magok hátán nem látták az ísz-
 ákot, és nem vészik eszékbe, hogy *Lut-*
her és *Calvinus*, oly *Purgatoriumot* készítet-
 nekik, melyben nem esztendeig, ket-
 tőig, hanem ítélet napig (köszönet ha
 nem örökké) kelletik lakolniok. Mert,
 mint-hogy egy *Purgatoriumban* nem le-
 hetnek, nem-is akarnak lenni az igaz
 keresztyénekkal, szükség-képpen más-
 kel rendel-nünk nekik, mellyet *Luthe-*
rissák és *Calvinissák* *Purgatoriumának* ne-
 vez-

vezhetünk. Melynek hogy végére me-
hessünk, és azt fel-nyomozhassuk, a vé-
gre vettem fel e' kisded munkámat, és
arraczeloztam e' jelen-való írástomat,
hogy a'nak keresésre fel-indítsam őket.
Mellyet hogy jó módgyával, és rende-
sen vilá'esek végbe, Négy kérdésekre
osztom e' rövid tanításomat.

I. Vagyon-e a' *Lutheristáknak* és *Cal-
vinistáknak* holtok-után, valami *Purga-
toriumjok*?

II. Mely helyen legyen az?

III. Mi-képpen különbözz a' mi *Pur-
gatoriumunktól*?

IV. Mit mivelnek abban az ő *Purgato-
riumjok b. n?*

ELSŐ KÉRDÉS.

Vagyon-e az igaz Hittől el-szakatt
Atyafiaknak, holtok-után, valami *Pur-
gatoriumjok*.

1. Midőn velünk vetekednek erről,
láttatnak egy általlýába tagadni: de ha
valóba hozzá kel' szöllanünk a' dolog-
hoz, kételenül meg kel' engednie, ho-
gy igen-is vasyon. Kit nem egy-kép-
pen meo-bizony thatni.

2. **ELSOEEN;** A' természet azt val-
lattyá-

lattyá-meg vélek hogy midőn valami
attyokfianak holtát hallýak, leg-ottan
azt mondgyák: Isten irgalmazzon sze-
génynek. Mely kívánlag és könyörgés,
ha *Purgatorium* nincsen, nem csak ha-
szontalan, hanem ugyan hamis-is. Mert
azt jelenti, hogy a' kiknek ilyen jót kí-
válnak, vagy Menyországba vannak,
vagy Pokolba. Ha menyországba, te-
hat ninczenek még telles boldosagba, és
azért kívánnýak nekik az irgalmasla-
got; ha pokolban; még üdvezülhetnek,
és az Isten meg-kegyelmez nekik: mely
mind a' kettő balgatág gorombaság.

3. **MASODSZOR;** Déli nap-fény-
nél világosb igazság az, melyet meg-írt
Isaiás Proféta, ilyen szókkal (a) *Ot őf* (a) c. 35.
éény, s-út leszen, és Sz. útnak hívattatik: v. s.
fertelmes nem mégyen azon által. Szól it-
ten a' Proféta a' vitézkedő Anyaszétegy-
ház-felől, melynek úta szentnek nevez-
tetik; mert az Anyaszentegyházba vi-
szen, mely szent; és onnét menyégbe,
az Angyalok társaságába. A' hová azon
az úton nem mégyen fertelmes által, az-
az, a' Pogány és a' bűnös; ama, az ő
hitetlenségében: ez pedig, az ő bűnei-
ben meg-maradván. Ha onló-képpen
beszél Sz. Iános-is az ő Titkos látása-
ban:

(b) Apoc. ban, (b) hogy, A' mennyei városba nem
 c. 21. v. 27. *megyen vala mi fertzet tet, vagy utálatosá-
 got cselekedés buzugságot. Méltan-is: mert
 mint-hogy az a' város tiszta arany és a'
 fundamentumi-is minden-némű drága kö-
 vekkel fel-ékesítettek, v. 19. nem illik. hogy
 valaki abba mosdatlan labbal lépje.*
 Azért, a' kik meny-országba vannak,
*fejer boszúruba ba öltözték, és az ö ruhájok-
 ka meg-mosták és meg-szjvítettek a' Bárány
 vérében* (c) Ide valo Sz. Pál mondása-
 is: (d) A' Krisztus dióségeisé töltö-magának
 az Anyaszent-egház it, *nem lén-makul-
 lója, vagy sémbrögzése, vagy egyéb effél, ha-
 nem hogyszent, és makula-nélkül legyen. A'
 holot szól a' diadalmas Ecclesiáról, mely
 meny-éghen vagyon.*

4. Látsuk immár ha ilyenek-e az el-
 szakattak? ha bűn-nélkül-valok-e? ha
 fertzetetlenek-e? ha utálatoságot nem
 cselekedők-e? melyeket ha igazsággal
 moníhatnak magok-felől, meg-enge-
 dem örömet, hogy *Purgatoriumra* nincsen
 szükség; hanem holtok-után, igye-
 nesen meny-orzába mennék, minden
 tisztulás-nélkül. De a' má-ok vallása,
 ellenzi a' ollvat moníani felőlök. Mert,
 hogy valamíg-e világon élnek, tisztáta-
 lanok és értelmessék az Eredendő bü-
 nért,

Cal lib. 1.
 Inf. c. 12.
 n. 4. c. 14.
 n. 12.

nért, mely el nem vétetik tőlök, se a' lib. 4. c.
 szent Kereszttség-, se egyéb szentsége- 15. n. 10.
 által, gyakran alhatatosan hirdetik a' In Anti-
 Partosok, az ő írásokban. A' többi-kö- Conc.
 zót, így szól ej felől: *Láttatik az Eredendő Trid.
 bűn, a' mi természetünknek örökös gonoszsa- Sess. 5.
 ga és meg-veszése, a' Léleknek minden részei-
 re ki-öntetnek lenni; mely méltokká teszi az
 az Isten haragjára. Es ugyan ott: (f) Af-
 féle meg-vesztegetés-ért, kárhozottaknak, és
 meg-győzöttetteknek méltán tartatunk Isten-
 elöl. Es ímímet másút (g) Ez a' gonoszság
 (ugymond) *soha meg nem szűnik mi-ben-
 nünk. Mellyet lib. 2. Inf. c. 1. n. 5. Ugyan
 lelki vakfagnak, tisztátalanfagnak,
 s-igazfagtalanfagnak nevez. Továb, má-
 sutt így-is szól (h) Im már nyilván vagyon,
 mely hamis legyen a' mittanítottak nemel-
 lyek, hogy a' keresztség-áttal meg-öldozta-
 tunk, és meg-szabadítottunk az Eredendő
 bántál: meg-marad bennünk a' véték, nem-
 is óltatik meg bennünk a' keresztség-áttal.*
 Dávid Pareus Calvinista pedig, azon fe-
 lel írván (i) *Az Eredendő bűn* (ugymond)
 a' természet gonoszsága, az-az, elmének
 vakfága, és az akaratnak s' minden kéán-
 goknak Istenből való el-fordulása, az örök ha-
 tálnak köteleffével, az első szűlőknek eféiből,
 bennük igaz ítélte-szerént, minden embe-
 rekre*

Lib. 2.
 Inf. c. 1.
 n. 8.

(h) In An-
 udot.
 Conc.
 Trid.
 Sess. 5.
 item lib.
 4.

Inf. c. 15.
 n. 12.
 (i) In suis
 Theibus
 de Pecca-
 to,
 Theli 18.

rekre természet-szerént él-hatván; meri minnyájan az egyben vitékeztenek.

5. Mely mondasokból, Négy dolog fakadki. i. Hogy az egész emberi természet, meg-vefzett a' *Calvinistákban*. ii. Hogy aza' meg-vefzés, áll az elmének vakságában kivált-képpen, és az akaratnak, s' minden kívánságoknak Istentől-való el-fordulásában, és a' léleknek tisztátalanságában. iii. Hogy e' meg-vefzéshez ragasztatot, az örök karhozatnak köteleisége. iv. Hogy ez életben ezekből soha meg (nem) szabadólnak, és ki nem tisztulnak.

Mind ezeiből, ezeket hozom-ki. *Először*; Az Eredendő bűn, az elnének vaksága, (a' mint Pareus beszél) ez az akaratnak Istentől-való el-fordulása; az örök karhozatnak kötelezésével: De ez a' bűn meg-marad a' keresztség-után is a' *Calvinistákban Calvinus* tetésé-szerént: Tehát lelki vakok, és Istentől el-fordultak, s' az örök halálra méltók maradnak a' *Calvinisták*. mint tetézik e' mondas? *Másodszor*; Ha a' magok valása-szerént, e' világon meg nem tisztulnak, mivel mindenkor az Eredendő bűnben hevernek, és hová tovább mind több hamiságot cselekedeznek: Tehát ha

ödvö

ödvözlölni akarnak, kíváztatik, hogy holtok-után tisztuljanak-meg, és a' hol azléfszen, ott kel lennia az ő *Purgatorium*-joknak, az-az, tisztító helyeknek.

6. HARMADSZOR; Midőn (k) Luth. minden elmés erejökkel vitattyák, (k) Tom. 2. hogy akár-mint szepelkedgyenek-is, Witt. Latt: semmi jó cselekedet nincs az emberek- An 1548. ben: (el-hittem a' *Calvinistákban*, és *Lutheristákban*:) sőt, hogy azon Eredendő bűn-miat, minden cselekedetök mérő gaz szemét, merő hamiság, halálra és karhozatra kötelező rütség ocsmányság, és meny-országból ki-rekesztő útlatosság, nem nyilván mutattyák-e christ. f. 4. azzal, hogy lenni kel valami *Purgatorium*-joknak, melyben meg-tisztítassanak? Mert, ebből a' kétségben e' tő Melanch. Loc. com. fundamentomból, világosan az követ- Anni 1523. közik; hogy ha minden jó cselekedetök De Pec- karhozatra mélt'k, és más-lel (mint cat. f. 13. a' második bizonságban meg-muta- 16. 18. De tunk) semmi meg-ferteztetet nem mé- fide fol. 70. gyen Isten országába: szükség-képpen Cal. 3. ki kel'etük tisztulniok minden-nemű Inf. c. 3: ocsmányságból, ha oda jutni akarnak. n. 10. & c. Adatik azért valami *Purgatorium* ő-cret- 11. n. 21. & c. 14. n. tek, ez élet-után. 9. 11. Et 2. Inf.

D 2

7. NE-

e. s. n. 59.
Beza in 1.
loh. c. 5. v.
16. &c.
(1) In Pfy
chopan-
nychia.

7. NEGYEDSZER; *Calvinus* azt tanította (1) az ő követőivel; hogy az ő Testamentomi igazaknak lelkek, nem mentek igyenesen meny-országba, hanem valami tömlőczben lappangottak, és ott vártak a' Meg-válto és üdvözítő Krisztusnak jövetelét; és hogy abba a' tömlőczbe ment Krisztus halála-után, (m) hogy *prédikállása nem csak az igazaknak az üdvösségre való szabadulást, hanem az istenteleneknek is a' gyalazatot.* It igazán meg-vállya, hogy az igaz emberek lelkei vóltanak abban a' tömlőczben, melyre hólta-után a' Krisztus, lélek-férint le-fállott.

De az a' kérdés; Micsoda, és mely helyen vólt az a' tömlőcz? Nem hozom it elő a' Sz. Írás magyarázó Doctoroknak erről-való vélekedéseket, hanem, csak a' *Calvinus* magyarázattya-mellet maradván, helyen hagyom, hogy az a' tömlőcz vólt az a' hely, melyre Krisztus szállt-alá hólta-után. De mászodszor is azt kérdem; Ha az a' tömlőcz, pokol vólt-e, a' kárhozottak helye: avagy meny-ország? Ha a' kárhozottak poklat érted rajta, nem helyes; hanem ha azt mondgyuk, hogy az Isten-félek-is el-kárhoztak, mellyet csak meg-gondolni-

dolni-is, iszonyúság. Meny-ország sem lehet mert a' Sz. Írásban nem olvessuk sohált-is, hogy a' meny-ország, tömlőcznek neveztetnék. Tehát, más helynek kellett lenni, mely mind meny-orzágtúl, mind Pokoltúl külömbözött. Erre mit felellyenek a' tévelygők, ez-után meg-értjük.

8. OTODSZOR; Az-is *Calvinus* álmódosáfa (n) hogy az Uj Testamento- (n) Lib. 1.
mi igazaknak-is lelkei, (ollyanoknak Inft. c. 20.
tudni-illik, minéműek a' *Calvinisták*) n. 20.
meny-országba nem bocsáttatnak, hanem, valami távul-*való pitvarban* üldögélnek világ végezeté-ig; a' Krisztus pedig bé-mutattya azoknak könyörgést az Atya Istennek, ki egyedül vagyon a' szent helyen. Azokaért, azt kel magyarázni *Calvinusnak*, ha abban a' távul-*való pitvarban* üldögélvén, tisztulnak-e a' *Calvinisták* az ő bűnökből, avagy nem? Mert ha tisztulnak; tehát az-az ő *Purgatoriumjok*, és tisztító helyök: ha nem tisztulnak; tehát, avagy más helyre kel még költözniek, a' hól meg-tisztul-*lyanak*: avagy, nem csak világvége-ig, de (a' mint hihető) örekké ot kel üldögélnie, mivel tisztátalanul meny-or-
szágba nem mahetnek.

Apoc. 21.
v. 27.

9. Nem látom, mi-keppen szabad-hassanak-el ez okoskodás-előt a' Pártotok, ha az ő fundamentumjokon építeni akaják tanításokat. Mert, ha az Eredendő bűn meg-marad benne valámig élnek e' világon nem tisztúlhatnak attól meg külföldben és eléb, hanem ezélet-után. Azért, vagy akkor tisztogattatnak, vagy nem. Ha akkor, tehát *Purgatorium*-jok vagyon, a' mint mi állat-tyuk: ha nem, ki-rekednek meny-or-szágból, a' hová szép tisztán, mocfok-, és ranczos tőpörödés-nélkül kel menni-ek. ők pedig, valámig e' világon élnek, szintén útolő pihentések-ig, tork-ig rakvák minden rúttságokkal, és utálatos vétkekkel, vallások-szerént, a' mint fellyeb ielen tünk írásokból; hogy s' reménlhetik tehát lelkők üdvösségét?

10. Tudom ez ar' nt-valo szabad-iso-kat és mentevetéseket; tudni-illik hogy noha se' világon élőkben, se h'kok-után nem tisztíttatnak a' *Calvinisták*, de kalálók orájan szokot az lenni; és mint-hogy a' Halál-lal tisztogattatnak-meg az Eredendő bűntől, nincsen szükség *Purgatoriumi* tisztulásra.

11. Dekérlek I. Hol vagyon írva a' szent Fibliában, (mellyen kívül ő-né-kik

kik nem szabad semmit hinniék, és cse-lekedniek) hogy az ilyen meg-tisztításra, ereejégyen a' Halálnak, hogy az Eredendő bűnből, melyből a' fellyeb cizált *Calvinus* tetézése-szerént, a' Sz. ke-restség ki nem tisztíthat, a' Halál meg-tisztíthasson? II. Kitűladatott erre-va-ló hatalma és ereje a' Halálnak? III. Ha a' Halálnak, oly hatalmas ereje vagyon a' bűnök meg-tisztítására, miért nem tisztít meg mindeneket, kik a' Halálhoz közelgetnek, nem csak a' *Calvinistákat*, hanem egy-általlýaban és közönségesen minden egyéb embereket? holot minden embereknek egyaránt köz a' Halál.

12. Ha azt mondd; hogy nem a' Halál, hanem a' haldokló ember Hiti mosogattyale a' bűnöket; akkor hitted azt el velem. I. ha Sz. Írásból valamijelét mutatod annak, hogy csak a' Halál kapujához járuló emberek Hiti-által mosatik-le a' bűnök öcfmánfaga. 2. ha okát adod, honnét vagyon az, hogy az egészséges ember Hiti meg nem tisztíttya a' bűnök rúttságát a' beteg ember Hiti pedig meg-tisztíttya? Szent Írás kívül-valo ényelgés ez.

13. Arra-is felely-meg; mivelhogy gyahor-

gyakorta történik, hogy ember halála öráján a' Hitet magában nem gerjeszheti, az el-hatalmazot nyavalyának oly fájdalma-miat, hogy néha minden értelmétül és okosságátul-is meg-fosztatik; mint léfzen annak dolga, a' ki nek betegségében meg-bontakozik a' fele, és a' Hitról ingyen sem gondolkodhatik akkor?

14. Azt mondod nétalám; hogy a' Halál-által vétetik-el a' test kívánsága, melyben leg-inkább áll az Eredendő bűn. Mert, midőn el-válik a' lélek a' testtől, többé immár nem túsakodik a' test a' lélek-ellen, sem a' lélek a' test-ellen: tehát akkor szabados a' lélek az Eredendő bűnnek minden ragadó rühétül.

15. Könyű erre-is a' felelet: 1. Ha ez az okoskodás helyes volna, jó következéssel az jőne belőle ki: hogy, minden ember meg-tisztúlna az Eredendő bűnből; mert minnyájoktól vétetik-el a' test kívánsága, és az a' túsakodás, mely szokot lenni a' test-, és a' lélek-között. Tehát, micfoda magán-való privilegium-jok lenne a' *Calvinistáknak*.

16. 11. Azt mondom, hogy nem igaz a' *Calvinus* vélekedése-ferént, hogy az Eredendő bűn, csak a' test kívánságban

van állyon. Mert az elmének vakságában áll kivált-képpen, és az akaratnak Istentől-való el-fordulásában, a' mint meg-mondatot oda fellyeb, a' *Calvinus* és *Pareus* írásából. De magán csak a' halál-által-el nem vétetik az elmének vaksága; az akaratnak Istentől-való el-fordulása, és az örök halálnak kötelessége: Tehát ha el-vétetik, szükséges, hogy a' halál-után vételessék-el a' *Purgatoriumban*.

17. Ez en-kjvül, más menedeket-is keresnek magoknak, midőn azt sebezgetik; hogy nem szükséges az Eredendő bűnnek el-vétele, az Isten-fő *Calvinistáktól*: hanem elég, ha az nem tulajdonítatik nekik. Nem tulajdonítatik pedig a' híveknek, hik az örök életre választattak, a' minéműek (hogy im) a' *Calvinisták*.

18. Erre-is e' légyen a' felelet. Ha helyes ez az ő mentésgök, következő-képpen meg kel engedniek azt-is, hogy az elmének vaksága-sem vétetik-el tőlök, sem az akaratnak Istentől-való el-fordulása, és az örök halálra-való kötelesség; mi-képpen azt-is: hogy, mennyországban-is vakok léfzenek elméjekben, idegenek az Istentől akaratyokban, és

kötelesek az örök kárhozatra : noha az Isten azt nem tulajdonította nékik.

19. Valóba kellemes szentek az ilyenek, és boldog mennyei Polgárok! Ezek volnának bezzeg azok a szentek, kiket hogy nem kel segítségül hívunk, könnyen meg-engedem. Mert, nem fült bolondnak kellene-e tartanunk azt, ki afféle szentektől segítségget kívánna: a' kik vakfágok-miat nem értik, s' nem tudgyák, a' mit kérne tőlök? Avagy, ki kívánná azoknak szószóllásokat Istennél, a' kik telyes akarrattyokkal idegenek, és el-fordultak Istentől.

20. Mind ezekből azt hozó-ki; hogy, mivel a' *Calvinisták* sem ez életben, sem ez élet-után ki nem tisztulnak az Eredendő bűnből; tehát, vagy soha ki nem tisztulnak, és így nem üdvözülhetnek; avagy szűkség-képpen, holtok-után tisztogatattak-meg; és így-is adatik ő-erettek *Purgatorium*.

Lib 3. Inf.

21. Es ugyan ezt vallyá ő-maga *Calvinus*; midőn egyűt a' *Manicheusok* tévelygését karhoztattya, a' kik azt tartják vala; hogy a' Iel-támadás-kor nem térnek vissza a' lelkek azon testben, a' melyben voltak, hanem másban; mivel

vel hogy tisztátalanok voltak a' régi testek, semmi tisztátalan pedig fel nem támad az örök életre: azt azzal hamisította, hogy nem csak a' testek, de a' hievek lelkei-is tisztátalanok: (értse a' *Calvinisták* lelkeit). De a' lelki tisztátalanság, nem tézzen akadékot a' feltámadásban, mert a' lélek meg-tisztulhat a' Iel-támadás-előt. Tehát a' test sem tézzen; mert a' testek-is meg-tisztulnak Isten erejével.

22. Ebből a' *Calvinus* okoskodásából nyilván meg-tetűzik, hogy az, az ő tanítása; hogy a' bűnös lelkek meg-tisztulnak embernek holtá-után, a' Iel-támadás-előt, és úgy mennek meny-országba: Tehát azt-is vallyá, hogy vagyon *Purgatorium*, a' mint az ő fel-tetondamentomiból meg-bizonyodot.

23. Mind ezekből így fejezem-bé a' Bizonyoságot: Senki tisztátalanul, és meg-fertőztetve bé nem mehet Isten Országába: De a' Pártos atyafiak, valamig it élnek, tisztátalanok és fertelmesek az Eredendő bűn-miat, és minden cselekedetök merő hamisfágok, mocskok, és meg-fertezés: Tehát bé nem mehetnek meny-országba hanem ha meg-tisztulnak előb. De nem tisztulnak

32.
 tának ez életben: mert itt mindenkör-
 kötelesek maradnak az Eredendő bűn-
 re: Azokáért, ha üdvözülni akarnak,
 ezélet-után kel meg-tisztulniok: Te-
 hát, adatik valami tisztító helyök ez
 élet-után.

MASODIK KERDES.

Hol vagy az a' Lutheristák és Calvinisták Pur-
 gatoriumja?

I. Hogy jobban végére mehefsünk
 ennek, azt kel' fundamentomul meg-
 vetnünk, a' mit ez-előt-is a' Calvinus
 vallásából ki-hozánk: 1. Hogy egyedül
 csak a' Krisztus ment meny-ország *San-*
ctuariumába, az-az, belső részeibe.

II. Hogy a' Calvinisták és Lutheristák,
 pitvarban üldögélnek világ végé-ig.

III. Hogy az a' pitvar, távul vagy on
 meny-orzágtúl: nem különben, mint
 a' gazdag remető helye az Abrahám ke-
 belétül, a' mint ő-maga Abrahám jelen-
 tette, mondván: (a) Közöttünk és ti-köz-
 zöttetek nagy köz erősfittet meg, hogy azok,
 a' kik innét által akarnak menni hozzátok, ne
 mehefsenek; se onnét ide által ne jöhefsenek.
 De mindaz által nem meri, a' vagy in-
 kab nem akarja Calvinus egy-általljába
 ki-

(a) Luc.
 16. v. 26.

33.
 ki-fakasztani, hol légyen az a' Pitvar,
 és mely távul vagy on az égtül, mert így
 szól felőle: (b) *Igen tehereknek sokan, vete-*
kedvön, misfoda helyt foglaltak-el, (a' lel-
kek) és ha mennyei dűcsőtségben vannak-e, (b) Lib. 1.
vagy nem. De az ő közép állapattokról nyug-
hatalanul értekezni, se nem illik, se nem
használ: hanem elég azt tudni, hogy a' hű és
hűenes Calvinisták lelkei nincsenek még meny-
országban, sem az ördök dűcsőtségben nem ré-
szesek; hanem azt valahol másut várják a'
Krisztus el-jövetelé-ig: és addig semmi bizo-
nyost nem tudhatunk arról: n. 6.

Es tovább lépven, azt írja; (c) hogy (c) Lib. 2.
 gyermeki ész telenség azt vélni, hogy a' halot- c. 16. n. 9.
 ták lelkei fogságra vettetnek. Sőt az ördö-
 gokról-is írja; hogy, *nem kel képez-nünk*
magunknak valami helyt, melyben rekesz tet-
tek az ördögök. Ibid.

Pitvar-vigyen olyan hitet, melyben
 nem szabad tudakoznunk a' más világ
 állapattjáról, és a' melynek boldogsága
 nem határozottat bizonyos helyre. (d) Luth.

2. Lépünk tovább és a' Lutheristák Pur-
 gatoriumát-is nyomozzuk-fel. Mert az ő
 Mesterök Luther Márton sem hadgya a'-
 nélkül az ő fiait, midőn azt tanította; (d)
 hogy ítélet nap-ig senki az ő tanítványi,
 és követői-közzül, meny-ország-ban
 E 3 nem

Tom. 4.
 Lat. Vit.
 tebedito
 An. 1552.
 folio 554.
 in c. 1. 10.
 na.

nem mégyen; hanem, ha a' Calvinisták Pitvarban fúgorognak, a' Lutheristák (mint hogy eleb születtek, meg-tartya az Elsőséget) ki nem jönnek a' testekből a' Pokol könnyára; hanem, vagy el-készítve magán-való kamorájok, melyben nyugodnyának békességben. A' Szentek aluszának, és alván nem érzik a' magok álmát. Egy szóval; azt vitattya Luther (") hogy mint a' gyermek anyja méhében, és mint a' korságos vagy aluvó ember, nem tudgyak hol vannak: azon-képpen, a' halottak lelke sem tud semmit-is.

3. Mindazáltal lássuk-meg, ha a' Sz. Írásból végére mehetünk-e annak a' tisztító helynek, melyben a' hív Calvinisták tisztíttatnak. Reménlem, hogy ha vezettyük oda őket, és meg-mutattyuk nekik, helyt adnak az igazságnak: mint hogy a' Sz. Írásnál egyebet, semmit nem akarnak bé-vennia a' Hit dolgában. Ier vizgállyuk-meg azért azokat a' helyeket, mellyekről lehetne a' kérdés, és mellyekben lehetnek a' lelkek, testekből-való ki-költözés-után.

§. I.

4. ELSŐ hely, az Eg, avagy mennyország, az Angyaloknak és az Isten választottinak lakó helyök, Urunk monda-

dása-ként: (e) Meg-látsátoz, hogy ne utál-(e) Matth. 13. v. 10. tyatok egyet a' kisdedek-közül: mert mondom néktek hogy azoknak Angyali menyégben mindenkor láttya az Atyám orczáját, ki menyégben vagyon. Es ímét: (f) Lésznek (f) Matth. 22. v. 10. mint az Isten Angyali menyben. Végezetre: (g) Ibjetek-el Atyámnak áldottai, birjátok a' (g) Matth. 25. v. 34. világ kezdetiől-fogva néktek készítettet országot.

5. Vallyon ebbe költöznek-e a' Lutheristák és Calvinisták holtok-után? En, a' mi azt nézi, nem irégyleném nekik e' jó szerencsét, sőt szívem-szerént kívánám: de ez-ellen járnak az ő vezetőjök, midőn vitattya, hogy ot egyedül csak a' Krisztus vagyon; ök pedig az ő Deliaival üldögelnek az ő kamorájokban világ végezte-ig. Ezt pedig, nem ok-nélkül vallyak. Mert ha semmi tisztátalan, vagy fertezettet meny-országba nem mehet, hanem-ha meg-tisztul; az ő lelkek pedig tisztátalanok, és meg-fertezettettek az Eredendő bűn-által, szűkség-képpen az jó-ki belőle: hogy holtok-után eleb szapulóban boclattatnak, és ot meg-tisztíttatván, végtére úgy mennek meny-országba. Nem tisztíttatnak pedig ez életbe a' mint oda fellyeb meg-mondatot: Tehát, masut vala-

(") In c.
40. Gen. in
fine.

valahol kel tisztniok, minek-előtte
menyországba mennyenek. Nem men-
nek pedig oda ítélet nap-előt: Tehát
valami más helyt kel keresnünk nékiek,
a' hol tiszttatnak addig.

§. II.

6. MASODIK hely, az Abrahám
kebele, melybe vitették a' szegény kő-
dús Lázár lelke az Angyaloktól, és a'
hol ögva tartattak a' Sz. Atyák lelkei,
Krisztus Urunk szenvedése-, és halála-
előt.

7. Talám oda vitetnek ezek-is? Va-
lóban jól lenne dolgok, ha oda menné-
nek! De igen hihető, hogy ott sem talál-
tatnak; kit két-képpen bizonyítok.
Előben a' magok engedelmeből. Mert
Dávid Parens Calvinista; az Abrahám ke-
belén, meny-országot érti: De a' *Lu-
theristák és Calvinisták* lelkei, nincsenek
meg meny-országba; a' mint ezennel
látók. Nincsenek tehát az Abrahám ke-
belében. *Másodszor*; Bizonyos dolog,
hogy senki nincs az Abrahám kebelé-
ben, a' ki az Abrahám Hitit nem köve-
ti, *ki bűn az Istennek*, (k) nem csak le-
hetséges dolgokban, hanem a' mellveik
lehetetleneknek-is láttatnak vala len-
ni (l) úgy-mint, hogy fia lenne, midőn

sem

sem ő-maga a' vénsége-, sem a' felesége (l) Rom.
magtalanságamiat alkalmatosak nem 4. v. 3.
vóltanak többé a' nemzésre: De a' *Lu-
theristák és Calvinisták* csak azokat hiszik, Iac. 2.
a' mők nékiek lehetségeseknek, és nem v. 23.
a' mők lehetetleneknek láttatnak lenni: Gal. 3.
v. 6.
kit sok példakkal meg-mutathatnék,
ha a' korláton-kívül akarnék járni: de
a' sok példák helyett, csak egy monda-
sát hozom-elő. üdvözítőnknek; ki no-
ha nyilván mondotta: (m) *Ez az én te-
fem*; ez az én vérem eők mindazáltal azt (m) Matth.
hinni nem akarják, és az ellen azt for- 26. v. 26.
gattyák, hogy lehetetlen egy testnek
egyszer s' mind sok helyen lenni. Nem-
is csuda; mert inkább támaszkodnak a'
magok okoskodására, hogy-sem a' Kri-
stus mondására; és így, meg nem fog-
hatván elméjekkel a' Krisztus Testének
sok helyen-való jelenlétét, azt hozzá-
ki belőle; hogy mivel menyben vagyon,
egyszer s' mind nem lehet az óltáron-is.

8. Sokkal különbben okoskodék pe-
dig Abrahám az Isten ígéreti-felől. Ezt
nyilvánban nap-fényre hozzuk. Ha va-
lamilyen *Calvinista* hallotta volna, a' mit
Isten mondott Abrahámnak: (n) *Fia li-* (n) Gen.
zen a' feleségednek Sárának; leg-ottan le- 13. v. 10.
hetetlennek lenni mondotta volna a'

F

vénsé

Inc. 10. ad
Hebr.

(k) Gen.
15. v. 6.

vénsége-ért és magtalansága-ért: de
 (o) Rom. 4. v. 18. *Abrahám, a' mint Sz. Pál írja, (o) a' reménység-ellen, reménység-által hitt, hogy sok nemzet-égek atyja lenne; a' mint neki mondatot: (p) Vgy léfzen a' te magad. (q) Az Isten ígért benne is nem kételkedet hitlenséggel, hanem meg-erősítettet a' hittel, dicsőséget adván az Istennek: teljességgel tudván, hogy val: miket ígért, hatalmas meg-ősekedni is. Ez ilyen hittől távulestek a' Pártosok, és mivelho y nem követik az Abrahám hitét, ez élet-után sem lehetnek az ő kebelében.*

§. III.

9. HARMADIK hely, a' Paradiesom, melyet ígért Kristus Urunk a' keresztyán valé függő latornak, mondat: (r) Luc. 23. v. 43. *Mx-velem léfesz Paradiesomban: és abban vitetet Enok, (s) ragadtatot Sz. Pál. (t) és hall t titkos ígéket, mellyeket nem szabad embernök szólnani. De ebben sem mehetnek a' Ellenkezők: mert Calvinus (u) meny-országot érti a' Paradiesom nevén, a' hová ő nem ereszti a' (u) Inc. 12. 2. Cor. v. 4. *fiat, világ vége-ig.**

10. Ezt örömeft meg-engedik az ő követői is, a' mint meg-teczik abból a' felelethől, mellyet nem régen adtak a' Catholicusoknak, midőn arról kérde-

tetven;

tetven; Ha volna-e nékiek csak egy Szentek-is, kit ők búldognak és üdvözültnek hinnének lenni? a' sok veteke-des-után, senkit egyebet nem adhat- (x) Luc. 23. v. 43. *tak-elő, hanem csak a' latrot. (x) Nyilván vagy on pedig, hogy annak Paradiesomot ígért Urunk. Azon helyt ígértek tehát magóknak holtok-után a' Calvinisták is. De igen félek rajta, hogy onnéti is ki ne rekesztesse, ha Calvinus-után indulnak, és az ő fundamentomin építik Vallásokat.*

§. IV.

11. NEGYEDIK hely, Viz-nélkül-való verem, kiről emlékezik Zakarias Proféta, (y) és melyben tartattak a' régi Atyák, Kristus el-jövelele-előt, (y) Zach. 9. v. 11. *ki abból bocsátotta ki az ő foglyait. Talám abban izzadnak a' Calvinus vitézi? De az sem lehet, hanem ha elő meg-érttük, mit kellesek értenünk azona' Vremen.*

12. A' keresztyén Doktorok, a' régi Sz. Atyák Limbusát értik rajta: (kiről imént szölkink;) a' Catholicusok, *Purgatoriumot: Calvinus pedig mind a' ketőt, szöfha beszédnek tartja, és azon a' Vremen, mely Poklot érti; (z) a' Cal- (z) Lib. 3. Inst. c. 16. *vinista Plebsus, a' bűnnek szolgálatvát: n. 9.**

(a) Lib. 3. (a) Végezetre, *Matthaeus Suttivius*, (b) a' de Babyloniai fogságot.

Ench. c. 7.

pag. 433.

(b) Lib. de

Purg. c.

14. pag.

147.

13. Minden kétség azért forog e' három kérdésben: *Előben*; Ha a' *Calvinisták* lelkei Pokolban vannak-e az élet után? *Másodszor*; Ha a' bűnek szolgálatya alatt-e? *Harmadszor*; Ha a' Babyloniai fogságban-e? Mert hogy meny-országba még nem érkeztek, a' magok vallásából megértettük; Pokolba mennékre sem volna kedvek, a' mint-hogy a' kecskének sem volna kedve a' mézfár-fzekre, ha nem sújtaná a' farkát: A' Babyloniai fogság pedig (ha börtű-fzerént akarjuk érteni) régén el-múlt immár. Hátra vagy on azért a' bűnek szolgálatya, mely-alat ők igen nyögnek a' magok vallásá-fzerént; és azért, mélységes Pokolra szállanak-alá; de mint-hogyot meg nem tisztulnak, nem jól értik rajta a' *Purgatoriumot*, se a' bűnek szolgálatyát: mert valamíg szolgál ember a' bűnek, addig semmi-képpen ki nem tisztul belőle.

S. V.

14. **Ó T Ő D I K** hely, a' Tömlöcz, melyre szállot Urunk *balála után, és ott prédikállot mind igaz, mind bűnös lelkeknek.* (c) Erről *Calvinus* csak tétováz, és magával

gával sem egyez. Mert együt azt írja; (d) hogy a' tömlöczbe rekesztteni le- keket, gyermeki dolog: másut pedig azt mondgya (e) hogy senki ne csudálkozzék rajta, ha mondgyuk, hogy a' Sz. Atyák a' tömlöczbe rekesztettek, kik a' Krisztus szabadítását várták. Es így egy-felől minket ostromol, kik azt a' tömlöczöt meg-engedgyük: más-felől a' Visza-keresztelöket, kik azt tagadgyák. Ha azért mi Catholicusok azt kérdgyük a' *Calvinistáktól*; Ha az igaz *Calvinisták* lelkei ez élet-után rekesztetnek-e e' tömlöczbe? azt felelik: hogy, a' *halottak lelkait tömlöczbe rekesztetni, gyermeki dolog.* Ha pedig meg-kérdik a' Visza-keresztelöket: Rekesztethetnek-e az igazak lelkei a' tömlöczbe? e'-képpen meg-felel: *Senki ne csudálkozzék rajta, hogy az tömlöczbe rekesztetnek a' sz. Calvinisták, kik a' Krisztus el-jövetelét várják.* Inet meg-tetozik a' *Calvinus* ide s' tova-való habozása, midőn egyszer s' mind meleg fűj es hideget azon szájból.

15. De a' mi azt a' dolog nézi, én azt tartom, hogy a' *Calvinisták* nincsenek e' tömlöczbe, kiről szól Sz. Péter az elő- hozot helyen, ezen szókkal: (f) *Mely által azoknak is a' Lelkeknek, melyek a'*

(d) Lib. 2.

Inst. c. 16.

n. 9.

(e) In Psy-

cho pan-

nichia.

(c) 1. Pet.

1. 3. v. 19.

(f) 1. Pet.

3. v. 19.

ism-

tömlőczbe valának, el-mevőn prédikáltak, a' kik valaha hitetlenek voltak, mikor várják vala az Istennek bíkeség, és tövését Noe napjaiban, mikor a' bárka éppítették. Mert ezekből a' szökből így lejezem-bé: Csak azok voltak abban a' tömlőczben, a' kik Noé idejében hitetlenek valának; De a' Calvinisták, magok itélete-szerént, nem hitetlenek, nem-is voltak Noé idejében: Nincsenek tehát ebben a' tömlőczben. Hol keressük azért őket: Talán az őltár-alá bujtak? Jer vizsgáljuk meg ott-is őket.

S. VI.

16. HATODIK hely, az Oltár-allyan a' hol Sz. János látta (g) azoknak Lelkőket, a' kik meg-öletettek az Isten igéje-ért. Vallyon Calvinus követői voltak-e azok? Nem aránzom. Mert eddig so-hult nem olvastam, hogy vagy Calvinus, vagy Beza, vagy Iminis, vagy csak egy Calvinista is öletet volna meg az igaz hit-ért: és hosszú lejár ruha sem illik hozzájuk, mellyen a' boldogság értetik, melyben még részök nincsen a' Calvinus tanítványnak, a' mint selyeh meg-murtattatott; és szerencse: ha részesülnek abban erőtlen-is.

17. Ezen-kivül több helyeket nem találunk

találunk az Írásban, és mint-hogy azokban szállást nem adnak a' Calvinista atyafiaknak, szükség-képpen következik; hogy Pokolban helve, holot mint kárhozottak helyen tisztíttatnak, ama' frissen lakozó és biborba öltöző gazdaggal együtt. (h) Mert ha másut volna, azt a' Calvinus meg-magyarázta volna: (h) Luth. de csak rétváz, és ide s' tova csavarog-16. v. 224 ván bannya, hogy arról szorgalmatosan értekezünk, mely helyen hevernek a' Calvinisták Lelkei, és gyanúságot szerez a' magok állapattya-felől. Vagyon azért Purgatorium-jok a' Calvinistáknak holtok-után, akár hol légyen: de hihetőbb, hogy nem egyéb, hanem (mint már meg-mondatot) Pokolban.

18. De mit mondék, hogy a' Lutheristák és Calvinisták tisztító helyek, a' Pokol? Nem-de nem hiteti-e-el Calvinus az ő fiaival, hogy nincs Pokol ő-érettek? Melyhez-képest úgy hiszik, hogy ők Istennek választot fiait, mint minnyajan hiszik, hogy Krisztus meg-holt értetünk. Azon egy kerék-vágásban jár vele Iuther marton-is, ki őrcázza azokat, a' kik el-hiszik, hogy a' árhozottak Lelkei is onyú helyre rekesztetnek, s' ott kinoztatnak, így írván: (i) *Me legyn a' Pokol*

(i) Luth.
Tom. 4.
Lat.
Witt. edit.
An. 1542.
fol. 554. in
c. 2. lonæ

Pokol, leg-első nap-előt nem igen bizonyos vagyok. Mert hogy bizonyos hely legyen, a' hol az el-kárhozottak lelkei kínoztatnak, mint a' kép-írók tettetik, és a' Prédikátorok erőssítik; nem merném vallani: mert az ördögök még nincsenek Pokolban: hanem ítélet nap-ig ballad mind emberek, s' mind ördögök kénnya. De el-hittem hogy meg-próbálta eddig mind Calvinus, mind Luther, ha vagyon-e Pokol, és ha szabad volna ki-jönnie onnét, meg-beszélhetnék a' magok, és a' több kárhozottak állapot-tyát.

19. Nehéz békának a' dér, azt szokták mondani; nehéz nékiek-is (el-hittem) ez ielölők való ítéletem, kit kétség-nélkül orrolni fognak: de meg-bocsásásuk, ha igazat, és ugyan nem a' magam műhelyében koholt, avagy újomból szopot tudományt, hanem a' magok fundamentomiból következő tévelygésekből meg-bizonyítom.

20. *ELŐSZÓR:* Mert, ha még nincsenek *Meny-országban*, se *Abrabám kebelében*, se *Paradisomban*, se *Veremben*, se *Thimbezenben*, avagy *Oltár-alat*; ok vetetlen vagy Pokolban lésznek (a' mi ő-nékiek nem szájok izi-szerént vagyon) avagy adatik valami más hely, az elő-

számlált helyeken-kivül: De ezeken-kivül, többeket nem találunk az Isten könyvében: Tehát nincs egyéb hátra a' Pokolnál.

21. *MÁSODSZÓR:* Mert Calvinus (k) valya, hogy az ő fainak lelkei egy (k) Lib. 3. Pitvarban vannak; mely, igen távol ^{c. 20. n. 20.} vagyon meny-ország túl. De nagy kár, hogy meg nem mérte, mely távol legyen. En azt tartom felőle, hogy csak közel oda, a' hol a' gazdag mezze volt Lázártúl, es csak papiros választya-el őket a' Pokoltúl. De jaj nékik, ha vala-hogy a' Pokol tüze meg-gyűjtya a' rekeszt! Ez ilyen *Purgatorium-túl*, men-
csen-meg minket az Isten.

22. *HÁRMADSZÓR:* Ha egyébut volnának, hogy-sem a' Pokolban, a' Calvinus azt nyilván ki-fe, ezte-vólna, ne láttatnék ilyen kegyetlen helyre bocsátani Tanítványit. De ő azt nem cselekeszi; hanem inkább szaladást keres, és tiltja, hogy senki arról ne tud akozzék, hol lésznek a' Lelkek ítélet nap-előt. Lád-é mint jár, a' ki egyszer el-távozik az igazságtúl, és a' ki így bolyong és tétováz, nemi téfzi-e gyanússa minden tudományát? Meg-értheti akár ki-is, kinek meg nem bódult az agya-veleje-

Helvén hagyván az Ütök *Purgatorium*-mat, lassuk-meg immár.

HARMADIK KER- DESBEN:

Miben különböz az ő Purgatoriumjok a miénkét?

1. Háromféle különbséget talállok e két rendbeli *Purgatorium*-között.

E L S Ő T: Ha valaki a' Catholicusok-közül *Purgatorium*-ba mégven e' jelenvaló élet-után, annak-élite már meg-szabadult az Eredendő büntül, a' Sz. Kereszttség-által; a' hallos bűnök-től pedig, az igaz Gyónás, és penitenczia-tartás-által; és a' bűn bocsátás-után bizonyos ideig-való büntetésnek kötelezése, vagy némely bocsátás-után még maradnak ráta, mellyekért lakolni kell Istentől rendelt ideig, és elegget tenni az ő igazságának.

Nem így vagyondolnak az ellenfező atyafiaknak; mert ők minden vétkeket magok által viszik az ő *Purgatorium*-jokba; tudni-illik, az. Eredendő bünt, e'le edendő hallos vétkeket, és az örök k'rhozati ötelességet. Szükségük vagyon tehát erősebb zápuállásra, hogy

az erős lúgban jól ki-kellyen ocsinány-ságok, hogy úgy az-után, tisztán (hogy már) meheessenek Isten-eleiben.

2. MASODIK különbség abban áll; hogy ők az övékben örökre megmaradnak, a' mint oda tellyeb megmutatodot: de a' Catholicusok, hamarab ki-szabadúlnak a' magokból. Ho-

lot ved e'fedbe, hogy nem igaz, a' mit (a) Homil. Origenes írt, (a) hogy a' közönséges el-
támadás után-is szűkölködnek a' lel-
kam.

tion több Doctörökkel együt, meg-hamisította e' tévelygést, tanítván, (b) hogy nem tovább tart a' *Purgatorium* kin-nya, hanem csak ítélet nap-ig. Nem

úgy értven, mint ha közönségesen minden Léleknek annyi ideig kellene ot-kinlodni: hanem, a' mint igazán ta-nították az egész Scholasticusok Sz. Ago-

stonnal, (c) né mellyek csak által-men-laggal végeződik-el, nem tartván a' kö-
zönséges ítélet napnál tovább: némel-
lyek, csak egy-néhány orá-ig tartat-
nak or; némellyek bizonyos napok-ig:

Végte're, némellyek fok e'ztendők-ig, (d) Eron. sőt ítélet napig-is, a' mint bizonyították a' régi Historiák; (d) hanem-ha az élők

segér-

14 in Lua

Lib. 11. de Civit. c. 16.

(c) Lib. 8. ad Dulci- tium q. 1. in fine. Lib. 50. Hom. in 16.

(d) Eron. To. 10. an. 874. Vene.

Beda lib. 4. segétsége-által, eléb szabadúlnak-ki
c. 13. Can-belöle.

3. Menyi ideig pedig magánosan e-
li. 2. apum mez-amaz Lelkek tartatnak ottan, né-
c. 5. Caela-melleyek bizonyos üdöre határozták ab-
rius lib. 1. ban való maradásokat a' Lelkeknek;
miraçul. Ord. c. 2. mindazáltal, azoknak végetlen foka-
Spec. Ex-sága-, és az érdemeknek külömbsege-
empl. To-miat, melleyekhez szabni kel a' kínokat,
1. diñin. 5. nem igazán fontollyák, a' kik egy-a-
c. 10. 123. ránt-való mértékre, és üdöre szabják
In Vitis FF. azoknak kínyját: hanem az Isten igaz-
Prædic. P. faga, külömbben rendelte azoknak mind
3. cap. 4. módgyát, mind idejét; ki mivelhogy
Chronic. módgyát, mind idejét; ki mivelhogy
Ord. min. véghetetlenül bölcs és igaz, meg-csalha-
lib. 4. c. 7. tatlanul tudgya mindennek az ő tété
Surius in érdemét, a' bűnök minéműségét, szá-
Vita Sand. mát, és nehéz-voltát, ahoz-képest mint
Tho. Aqu. igaz Itélő-bíró, (e) *mindeneket móddal*
natis, Tho. *és számszerént, és mértékkel rendel.*
de Kempis
in Vita Ge-
ardi Ma-
gni.

(e) Sap. 11.
v. 21.

4. Honnét meg-tetczik, hogy csak
ő-maga az igaz Bíró, és ha valakinek
máfnak meg-akarja jelenteni, tudgya
a' *Purgatoriumi* kínoknak nagyváltat, és
meddig kel kinek-kinek azokban ma-
radni. Csak egy bizonyos dolog ebben,
hogy senki eléb ki nem szabadul onnet,
még az egész adófságnak, mellyet vitt
magával oda hólca-után, tellyes meg-
ízetéseig eleget nem téfzen.

5. Ennek a' külömbségnek három
okát adgyák az igaz hitű keresztyének.
Első az, mert nem minden Lelkek egy-
arántvaló kötelefséggel mennek-ki e'
világból, Tehát a' büntetésök sem lé-
fzen egy-aránt-való: hanem, a' mint
Sz. Agoston az előhozott helyen mond-
gya, menyivel többé-vagy kevesbé sze-
rették az el-múlándó dolgokat, annál
hamarább vagy későbben szabadúlnak-
ki onnet, ama' mondás-szerént: (f)
A menyire dicsőítette magát, és gyönyörk-
ségben vólt, anyi gyötrelmet adgyatok neki,
és siralmat. Es bizonyára nem illenék
az Isten igazságához némely szenteket
valami apró vetkekért, mint czégéres
bűnösöket, számtalan halálos bűnökért
egy-aránt büntetni.

6. Második oka; hogy 'azoknak a'
büntetéseknek le-szállítására rendelt
eszközök vagyon a' Catholicusoknak:
tudni-illik, az Indulgenziák, vagy a'
Bölcsük, Szent Misének áldozattya,
Imádság, Bőjtölés, Alamisnázkodás, és
fők-féle testi fanyargatások, mellyeket
az élő emberek fel-vésznek magokra, és
úgy meg-kereszteltetnek, az-az. Szen-
vedet-elségeket téfznek az halottakért, (g) 1. Cori
(g) úgy mint azon-egy testnek tagjai-
ért;

ért: nem úgy, hogy ezeknek erejéből a' bűnök meg-bocsáttatnának, hanem csak azoknak a' büntetésének leszállítására rendeltettek, melyek Ienn-ma-radnak a' meo-Igazulás-utan.

7. Melyből az jó ki, hogy mennél többet vagy kevesebbet cselekedznek ezekben ő-érettek, annal hamarabb vagy később szabadúlnak-ki onnet. Mivel pedig az Ujító Jatyaaaiak meg-vetik mind ezeket a' segítő eszközöket, és csúfolnak minket, hogy ezt taní-tyuk és gyakorollyuk, oly szívesek eb-ben, hogy inkább a' Iarnak a' Krisztus el-jövétele-ig várakozni az ő Pitvarokban, hogy-fem az igazságnak helyt 'adni, és az élő hievtől (noha az haszontalan volna nékiek, holot a' Pokolbul nintz, csén femmi szabadulás) arra-valo se-gítse et kérni.

8. Harmadik oka; hogy a' Catholi-cusoknak nincs femmi egyéb tisztulás-ra-valo az ő *Purgatoriumjokban*, az idő-szerént-valo büntetésnél, és némely bocsánandó vetkekért-val' elég-tétel-nél. Menyivel tehát kisebb kötel-eséggel, és keveseb bocsánandó vet-kekkel áll oda valaki, annál hama-rabb szabadul onnetki. A' Calvinisták pedig,

pedig, (a' mint meg-mondatott) nem csak az Eredendő bűnt viszik magokkal az ő *Purgatoriumjokba*, hanem az örök kárko-at kötelelséget is; melyeknek meg-tisztulására nem kevés idő ki-vántatik. Kell tehát vára ozniok a' Krisztus jövételeig, és meg-latniok, ha valami vigasztalások lehetek akkor.

9. De én igen gyanakodom, hogy porba esik minden bizakodások; mert azt fogják hallani: (h) *Biz-ni mondom* (h) Matth. *vénked, hogy ki nem jőz onnet, míg nem meg-fizted az utolsó fellyért.* Az pedig mikor lesz? A' míg Isten, Istenné meg-szúnik lenni, az-az, soha örökkön örök-ké. Ezekbe vegyék azért magokat az Ujítók, és ha örökké nem akarnak tisz-tulni az ő *Purgatoriumjokban* vallják a' mi-énket. pag. 22.

10. HARMADIK külömbség: A' Catholicusoknak némely dolgok bi-zonyosak a' *Purgatorium*-től, némelyek bizonytalanok. Bizonyosak ezek: I. Hogy föld-alatt vagyon, nem messze a' karhozottak Poklátál. Melyet hogy jobban meg-érthessünk, tudni kell hogy midőn az Isten a' földet alkotta, négy külöb-tele szakadékot, a' vagy haj-léket csinált, melyekbe rekeztettek a' lelek

lelkek Krisztus halála, és szenvedése-
előtt; mindaz által néha közönséges
néven Pokolnak neveztetnek az Iras-
ban: Jollehet a' Pokol neve tulajdon-
képpen gonosz részre vétetik, tudni-
illik, a' fájdalomak és kínok helye-ért, a'
hol könoztatnak az istentelenek, lelkei.
Sz. Pál Krisztusnak halála-után-való fel-
magasztaltatása, és annak az ő meg-
aláztatásának jutalmazása-felől emle-

(i) Phil. 2.
v. 10. *Hogy a' Iesus nevére
minden mennyeieknék, földi eknék, és föld-
alatt-valóknak térdek meg-hajoljon.* Ma-

(k) Eph. 4. *futtis hasonlő-keppen: (k) Lézfállott
v. 9. (ügymood) előbb a' földnek alsó részeire.*

II. Hogy különböz mind az ő Testa-
mentomi Atyáknak, mind keresztség-
nélkül e' világból kimúlt kifdedeknek
Limbusától, és az el-karhozott lelkek-
nek Poklitol-is.

III. Némellyek vízöntag bizonyta-
lanok: Ugy-mint. I. Ha csak a' föld
gyomrában tisztogattnak-e a' lelkek,
vagy neha azon a' helyen, a' hol vet-
keztek? II. Az sem bizonyos, ha tűz-
zel tisztittatnak-e, vagy más különb
formán? III. Azt sem tudjuk, ha
az ördögöktől kőnoztatnak-e, vagy a'
jó Angyaloktól?

12. De mivel ezek nem Hitünk ágá-
zati, szabad vélekedést hagyott ezekről
az Ecclesia. Mint-hogy pedig Uj a' Cal-
vinisták és Lutheristák *Purgatoriumma*, a' mi-
képpen hogy a' Hitek-is olyan, még
eddig sem mehettek végre hol lé-
gyen? és bizonytalanok lévén felőle,
egyéb hirt nem tudnak mondani, ha-
nem, hogy nagymész-fze nagyon meny-
orzágtól: de általlýaban hol legyen,
nem mernek semmi bizonyost vegezni
felőle. Mi pedig azt tartjuk felőle, hogy
nem különböz a' Pokoltól, mely két-
leg-nélkül föld-alatt vagyon, nem mesz-
fze annak közepitől. Ott kel azért ke-
reszteni őket e' világból-való-ki-költő-zé-
sek-után: hanem-ha az Hollandu-fok
más helyt találtak-vólna érettek az Esza-
ki Oceanus tengerében. De mit mivelnek
ott, és miben foglallýák magokat itélet
napig? Ezt is ezennel meg-lássuk.

N E G Y E - D I K K E R D E S.

Mit mivelnek a' Calvinisták az ő Pur-
gatoriumjokban?

I. Erről a' Vízfza-keresztelők azt
tanították, hogy a' lelkek testektől-
H való

való el-válás-után semmit nem művel-
nek, hanem mind a' közönséges fel-
támadás-ig nagy mély-álm nyom,a-
el őket, és csak hevernek. Erről-való
vélekedéset hoztam-elő *Luther Mar-*
tinnak-is.

Supra fol.
30. n. 2.

2. De *Calvinus* igen meg-dorgállya
őket e' tévelygésért, és sok írással
bizonyította, hogy nem hívózkodnak,
hanem mindenkör valamit cselekezs-
nek; de nem magyarázza-meg, mi lé-
gyen az ő foglalatosságok. Nem is
csuda. Mert ugyan-is nem könnyű fel-
találni, miben foglalatoskodgyanak
annyi ide-ig, világ vége-ig: hanem ha
számot vetnének, mennyi ideje vagyon
még hátra onnet való ki szabadulás
foknak.

3. De ha ő nem tudgya meg-mo-
dani foglalatosságokat, én a' maga val-
lásának fundamentomiból azt fel-ta-
lalom, és szemek-eleibe terjesztem az ő
Tanítványinak; kitők (bizonyos va-
gyok benne) nem fognak kedvelleni:
de nem nehezeltethetnek reám érte, ha
igazat mondok nekik, semmit nem
fogván reájok, hanem az ő Mesterek
tanításából jó következtetésekkel vilá-

gossá-

gosságra hozván-az igazságot. Mert,
mint-hogy *Calvinus* azt írja az ő köve-
Sup. f. 22.
tőinek lelkéről, hogy az Eredendő bün-
ben, az elmenek vakságával, az aka-
ratnak illentül való el-idegenítésével,
és az örök halálra-való kötel-esíggel
múlnak-ki e' világból, én-nékem ugy
tetfzik, hogy ezekből a' fel-vetett fon-
damentumok erejéből ez-ilyen követ-
keztések jönnek-ki.

4. Első Hogy a' Calvinisták az ő Pur-
gatorium-okban, sok hamis vélekedé-
sekkel meg-csálattatnak, és szüntelen
forognak azokban. Mert mi-képpena'
testi vakok, nem láthatták az égi vi-
lágosságot, se az igaz úton nem járhat-
nak világos szemű kalauz, és vezető-
nélkül, hanem gyakorta tévelyegven,
vagy nyakok szakadtában verembe
esnek, vagy valami kőbe és tőkébe meg-
ütkeznek, ama' mondas-szerent. A' vak,
ha vakot vezet, mind ketten a' verembe es-
nek: (a) Nem külömben a' lelki vako-
kis, mint-hogy elmé-ökben meg-va-
kultak, nem láthatták az igazságnak
világosságát, hanem a' tévelygésnek fe-
téttségében tapodván, igen meg-csál-
koznak, és azért látván, hogy az iga-

(a) Matth.
15. v. 14

zak, a' kiket ők nyomorgattak, eköbötték az 8
 (b) 8ap. 5. munkájokat, (b) meg báborodnak iszonyu
 v. 1. 2. 3. felellemmel, mondván magokban, bánkod-
 ván, és a' lélek szorongatása-miat scház-
 kodván: Ezek (az igaz Keresztyének)
 a' kiket valaha csúfnak (bálványozok,
 ördög hitűeknek) tartottunk, és szüda-
 lom bafonlat fájnak, mi balgatok az ő éle-
 teket boldogságnak alitnyuk-vala, és az ő
 végeket tisztelt-nélkül: ime mintszámlát-
 tattak az Isten fiai-közzé, és a' szentek-
 között az ő sorfok]: azért tévelyedtünk-el
 az igazság útáról, és az igazság világos-
 sága nem fenlet nekünk, és az értelem,
 Napja nem tamadott nekünk.

5. Illyen vakok a' mostani tévelygők
 az ő Purgatoriumjokban. Mert az Ere-
 dendő bűnben maradnak, mellyel e-
 gyütt jár az elmének vaksága, a' mint
 Calvinusból, és Paræusból hallók. Te-
 hát az igazság világosságát nem lát-
 hatván, fok tévelygésektől, és véleke-
 désektől ide, s' tova hordoztatnak el-
 tökbén-is: úgy-mint, hogy ők az Isten
 juhái és fiai: hogy minden bizonnal
 el-választattak, és üdvözülnek: hogy
 a' Krisztus, és a' Szentek képeit el kell
 rontani, és ki-hánni a' Templomból
 hogy

hogy a' szenteket nem kell segítségül
 hini: hogy az halottakért nem szük-
 ség imádkozni: hogy a' Szent Misének
 áldozattya merő bálványozás: hogy az
 Oltári Szentség csak fele a' Krisztus te-
 stének: hogy a' bálchu-járás, bolond-
 ság: hogy a' jó cselekedetek nem ér-
 demsek: hogy az Isten némellyeket
 minden vétkek-nélkül el-rendelt az
 örök kárhozatra: hogy az Isten paran-
 csolati lehetetlenek a' meg-tartásra:
 és ezer illyen iszonyú tevelgyések és
 káromkodások, mellyekkel rakva az
 ő irások.

Mind ezekből így fejezem-be mon-
 dásomat: Az Eredendő bűn elmének
 vaksága, és az akaratnak Istentől való
 elfordítása, az örök halálnak kötelese-
 gével, a' mint Pareus írja: De az a'
 bűn meg-marad a' Calvinistákban ke-
 resztség-után-is: (Calvinus tetezőse-
 szerent) Tehát a' Calvinisták keresz-
 tég-után elméjékben vakok maradnak
 Istentől el fordultak, és kötelesek, az
 örök halálra, mint tétlik e' mondas?

6. Második: hogy a' Calvinisták az ő
 Purgatorium, okban nem gyönyörköd-
 nek, az Isteni dolgokban, se nem elmél-

kednek azokról, hanem tellyes igyekezzettel a' földi és semmire-kellő, sőt ti-lalmas és ártalmas dolgokban fárasztják elméjüket. Mert a' kiknek akarat-tyok idegen az Istentől, nem kedvelhetik az Isteni dolgokat, hanem tellyességgel el-merűnek a' testi kívánságokban, és azoknak végbe viteleiben szorgalmatoskodnak. A' Calvinisták akarattya pedig el-idegenült, és tellyességgel el-fordult az Istentől (a' mint Calvinusból hallók) az Eredendő bűn-által, melyben hevernek: Tehát minden igyekezetök nem az Isteni, hanem a' földi, és egyéb veszedelmes dolgok-hoz ha ol; tudni-illik, a' hazugsághoz, káromkodáshoz, hitetlenséghez, kegyetlenséghez, gyűlölfeghez, patvar-kodáshoz, vissza-vonyáshoz, ver-ontás-hoz: mert ezeket kedvellették éltök-ben, és azért hűltok-után-is az ő cse-lekedetök követik őket. (b)

(b) Apoc.
14. v. 13.

7. Harmadik: Hogy a' Calvinistáknak az ő *Purgatoriumjokban* gonosz állapotok vagyon, hogy-sem éttekben volt. Mert akkor Calvinus tanítása szerent, bizonyosak voltak üdvösségök-felől, hi-tetlennek nevezvén, valaki oly bizony-

nyal nem hiszi, hogy övé a' meny-or-füzag, mely bizonynal hiszi, hogy Krisztus meny-özifüzagból lenem vettetis, és mi-
futtisok helyen: minket pedig Catho-
licusokat kárhoztattnak érette, hogy
átfelvak-mérő bizakodásban nem vol-
tunk vélek.

Calvinus
lib. 3. v. 7.
nu. 7. 12.
16. Lib. 4.
c. 17. n. 2.

8. Negyedik: Igen hihető, hogy at-kozzák azt a' vallást, mellyel e' vilagon él-hitették, és biztatták-vala mago-kat az üdvösség-felől; látván hogy va-lóságossan meg-csalatkoztak oly nagy, és derék dologban.

9. Ötödik: Mivel a' Calvinisták egy-felől jól tudgyák, hogy *senki nem üdvö-*
zálhet az igaz Hit-nélkül; (c) más-felől
pedig ezekben vészik (noha későn) hogy
éltökben igaz Hitök nem volt, hanem
csak el-hittették-volt magokkal, hogy
bizonyosok az ő el-választásokról és üd-
vösségekről, tellyességgel kétségbe esnek
felőle; mely nyomorúság minden egyéb
nyomorúságokat fellyúl-hallad. Ezek-ből meg-tetstik, mit mivellyének a'
Calvinisták az ő *Purgatoriumjokban*.

(c) Heb. 11.
v. 6.

10. Tellyességgel különb állapokban
vannak, és különbben cselekefsznek az
igaz keresztyének az ő *Purgatorium-*
jokban.

jokban. Mert I. ottis igaz Hitők va-
gyon, és noha míg ott lésznek, színről
színre nem látták az Istent: mindaz-
által kétségnek, és hamis vélekedésnek
helye nincs ő-náluk; mert még úton-
járók és szarándokok lévén, el nem ér-
tek az ő cöllyöket, és határokat, ele-
ven hittel támazkodván az örök bol-
doságnak meg-nyerésére, mellyet re-
ménlenek. Sőt az Angyalok is, Isten enge-
delméből, sok dolgotról bizonyosokká
tűszik őket, és vigasztallják: kik mint
igaz baráttyok és úti társok voltak
e' szarándokságban, az ő szűk segők-
ben is el nem hanyagják őket, hanem vi-
gasztallják, elentvén és hirdetvén né-
kik azokat a' jókat, mellyeket e' vilá-
gon első jó-akarók chel ekefsznek,
akár ki is könnyen veheti ezébe. II.
Igazán, és tiszta szüből szeretik az Istent,
mind irgalmaságaért; hogy az örök
pokolra nem vetette őket, s' mind igaz-
ságaért, hogy addig bé nem fogadgya
az ő országába, míg nem tellyességgel
meg-tisztulnak, és az utolsó fillyér-ig
nem fizetnek, hogy múltokká le-
heffenek az olyan szép, dicsőséges, és
gyönyörűsleges helyre. III. Sokkal

jobb,

jobb, és bizonyosb állapotban vannak;
hogy sem e' világban voltak: mert akkor
nem tudták, ha szeretetre voltanak-e mel-
sők, vagy gyűlölségre: mint-hogy mindenek
jövendőre tartatnák bizony-talanok, (d) és (d) Eccl. 9.
ha szintén igazak lóttanak-volna-is, de V. I.
nem voltak bizonyosok, ha vég-ig
meg-maradnak-e az igazságban: ha-
nem most bizonyosok, hogy Isten fiai,
és meg-tisztulván, a' Krisztus örökségé-
ben részesek lesznek, és soha többé az
Isten kegyel-méből ki nem eshetnek.
IV. Nem átkozzák az előbbi Hitőket-
látván hogy meg nem csalatkoztak
benne: hanem inkább hálaikat adnak az
Istennek, hogy az igaz Hitet meg-ismer-
tette vélek. V. Nem hogy kétségbe
esnének üdvösségök-felől, de inkább min-
den bizonnyal reménlik üdvösségüket:
sőt azt-is tudgyák, hogy nem sokáig
maradnak abban a' tömlöczben, ha-
nem a' hívek segítsége-által onnét ki-
szabadulván, az Isten fiainak szabadsá-
gába által-vitetnek. VI. Nem vétkez-
hetnek többé, nem-is érdemelhetnek
valamit. Ezt sok helyen nyilván tanít-
ta a' Sz. Írás. Eccl. 9. v. 5. Az halottak
semmit többé nem tudnak, se jutalmok nincs
többé.

őbbé. Mely mondaſt magyarázván Sz. Jeronymus : *míg élnek (ugy-mond) az emberek, igazakká lehetnek, holtok-után pedig nem adatik semmi alkalmatoſág a jó cſelekedetre.* Es aláb : *Az élők a' haláltul-való felt-ekben jó cse-ekedeteket cſelekedhetnek, a' hatottak pedig semmit-sem adhatnak a' hoz, a' mit egyszer magokkal vitték ez életből.* Végtere : *Igazan sem cſelekedhetnek, sem vőikezhetnek, se jószágokat hozzá nem adhatnak, se vőtteket.*

II. Azert ugyan-azon helyen ínt Bölz Predicator v. 10. *Valamit a' kezedechez ékedhetel, ſzorgal matoffan cſeleked : mert se cſelekedet, se okoſság, se bölcséſség, se tudomány nem léſzen pokolban, a' hová teſietz.*

Holot nem mondhatni azt a' mit ellenünk vetnek a' tevelygők, hogy tellyeséggel semmit-sem tudnaka' teſtből-elvált lelkek, és nemis cſelekedhetnek : mert ama' friffen lakozó gazdagról olvaffuk, (e) *Luc. 16. v. 23.* hogy látta mind köldüs Lázárt az Abraham kebelében, mind ſegétséget kért Abrahámtól, magaért elſőben, az-után atty afiaiért : hanem ſzól ottan (a' mint Sz. Jeronymus magyarázza) *erdemes cſelekedetekről.* Annak-ſelette, nem-is ſzól az alsó pokolról

kolról közönſégeſſen és általlyában poklokról, a' menyire foglaltatnak e nevezet-alat minden helyek, mellyekre ſzállanak-vala minden lelkek a' Kriſtus feltámadáſa-előtt, azon Doktornak, értelmes magyarázattya ſzerét. III. Ehez haſonló a' mit mond Bölcs : (f) *Halálod előtt cſelekedgy-el igazſágot : mert a' pokolban nem találhatni elédelt,* ama' mondaſként : (g) *El-jó az étfzaka, midőn ſenki nem munkálkodhatik.* (f) Eccl. 4. v. 7. (g) Joan. 9. v. 4.

12. Hoz-hatnék-elő még ezeken-kivűl egyéb helyeket-is a' Sz. Írásból, mellyek bizonyittyak vétkezhetetlenségeket, és érdemletlenségeket a' teſtből-elvált lelkeknek : de hogy ez illyen nyilván való igazságban ne útközzőnek mint vakok, a' tevelygők, nem lehet viſogſb bizonyſág ennek az igazſágnak meg-íſméréſére, mint azon Bölcsnek mondaſa, ki imigyen ſzól : (h) *Ne általlyad mind halálíg az igazuláſt.* Mi-ért ſzintén halálíg, hanem hogy halál-után nem léſzen többé üdő? Ezek oly nyilván-való igazságok, hogy valaki ezekről kételkednek, nem érdemlene kereſtyen nevet hanem pogánynak kellene lenni, (i) *Euchirid. c. 110,* azt mondgya Sz. Agoſton. (i)

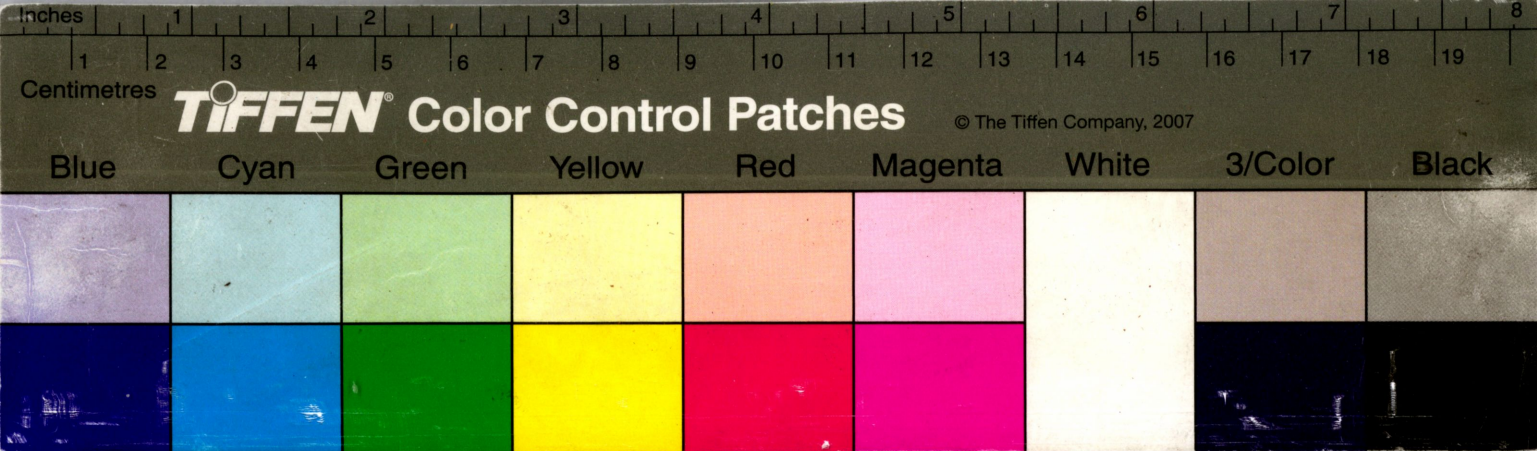

13. A' mi pedig üdvösségek-felől-való bizonyosságokat illeti, az-is igaz, hogy semmit-sem kételkednek felőle, sőt bizonyosok minnyájan, hogy meg-fizetvén az adosságokat, üdvözülnek, ki-re-kefztvén minden félelmet, de nem reménséget: mert még útt yokban lévén, hit-szerent járnak, reménlvén, hogy elérík a' feltótt czélt, mely várakozás reménségnek mondathatik melyből ők többbe ki nem eshetnek, és azért minden félelmet ki rekeszt.

14. Azokáért, noha a' tévelygő atyafiak káromkodnak a' mi Purgatoriumk-ellen, mindazáltal más módon-is jobb az övéknél. Melytül mind őket, mind minket mentsen meg Isten az ő Szent Fiaért, és meg ismértetvén véle az igazságot, úgy vezessé őket az igazságnak útán, hogy, ha nem különben, leg-aláb úgy, mint a' tűz-által (k) megtisztultván, üdvözüllyenek, és mi-velünk egyetemben az örök boldogságba juthassanak,
Amen.

F I N I S.

64

13. A' mi pedig üdvösségek-felől-való
bizonyosságokat illeti, az-is igaz, hogy
femmit-fem kételkednek felőle, sőt bi-
zonyosok minnyájan, hogy meg-fizet-
vén az adósságokat, üdvözülnek, ki-re-
kesztvén minden félelmet, de nem re-
ménséget: mert még útt yokban lévén,
hit-szerent járnak, reménlvén, hogy el-
érik a' feltöltött czélt, mely várakozas re-
ménségnek mondathatik melyből ők
többe ki nem eshetnek, és azért minden
félelmet ki rekeszt.

14. Azokáért, noha a' tévelygő atya-
fiak káromkodnak a' mi Purgatoriu-
munk-ellen, mindazáltal más módon-is
jobb az övéknél. Melytől mind őket,
mind minket mentsen meg Isten az ő
Szent Fiaért, és meg ismértetvén vélek
az igazságot, úgy vezesse őket az igaz-
ságnak után, hogy, ha nem különben,

(k) Cor. 2. leg-aláb úgy, mint a' tűz-által (k) meg-
v. 16. tisztitván, üdvözüllyenek, és mi-ve-

lünk egyetemben az örök bol-

dogságba juthassanak,

Amen.

F I N I S.

